ŞCOALA DE STUDII AVANSATE A ACADEMIEI ROMÂNE

TEZĂ DE ABILITARE

REZUMAT

Puncte de vedere asupra jurilingvisticii: demers de lingvist, de traductolog şi de jurist

DOMENIU FUNDAMENTAL: FILOLOGIE

DOMENIU DE ABILITARE: LINGVISTICĂ JURIDICĂ FRANCEZĂ ŞI ROMÂNĂ

Autor: conf. univ. dr. DIANA-DOMNICA DĂNIŞOR

Teză elaborată în vederea obţinerii atestatului de abilitare în scopul conducerii lucrărilor de doctorat în domeniul lingvistică juridică franceză şi română

BUCUREŞTI

2016

CUPRINS

Rezumat 8

I. Teza de doctorat 18

II. Activitatea didactică şi de cercetare 21
Diana Dănişor, *Cours de français. Morphologie. Textes juridiques. Dictionnaire juridique*; *Cours de français pour les étudiants en droit*; *Le français juridique/Franceza* juridică; Fraçais *juridique. Support de cours* 22
Diana Dănişor, *Les droits de l'homme et les ressortissants étrangers?* 25
Diana Dănişor, *Le droit au développement comme droit de l'homme* 26
Proiect de cercetare/grant al Academiei Române *La philosophie de la démocratie dans la Roumanie post-révolutionnaire* 27
Diana Dănişor, *Semnificaţia arhaică a termenului democraţie la conducătorii luminaţi din Grecia antică* 29
Gheorghe Dănişor, Diana Dănişor, *Accelerarea timpului în drept* 31
Diana Dănişor, *Aspecte generale ale terminologiei ştiinţifice* 32
Proiect de cercetare internaţional *Identités, citoyennetés et nationalités*, de l'Université de Bourgogne, Maison des Sciences de l'Homme, Dijon , France 33
Diana Dănişor, Daniela Dragotă, *Relations ethniques, résistance culturelle et société civile* 34
Anca Ileana Duşcă, Diana Dănişor, Tereza Elena Danciu, *Discuţii privind conflictele armate şi mediul înconjurător* 35
Dănişor Diana, Adina Ponea, *Consideraţii asupra dreptului de administrare ca drept real principal* 35
Anca Ileana Duşcă, Diana Dănişor, Tereza Elena Danciu, *Consideraţii privind utilizarea şi protecţia spaţiului extraatmosferic* 36
Proiecte/granturi de cercetare ştiinţifică *Le dictionnaire électronique de termes juridiques dans l'espace européen* 37
Daniela Gărăiman, Diana Dănişor, Tereza Elena Danciu, *Mic dicţionar de termeni juridici în spaţiul european* 39
Proiect de cercetare ştiinţifică *Le droit à l'identité et les politiques d'inclusion sociale. Dreptul la identitate. Le droit à l'identité* 39
Anca Ileana Duşcă, Diana Domnica Dănişor *Energiile regenerabile - cheia viitorului energetic al omenirii* 40
5e Congres mondial World Environmental Education Congres Montréal, Québec, Canada, *Ecosociology and ecology of education – Prerequisites for the developement of a citizenship in a technological society* Anca-Ileana Duşcă, Diana Dănişor, Simina Badea. 41
Program operaţional sectorial Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013. 43
Elena Joiţa, *La pédagogie et les paradigmes de l'éducation. La pédagogie "vue avec d'autres yeux"*, (traducere Diana Dănişor) 44
Elena Joiţa, *La formation pédagogique initiale du professeur. Instruments procéduraux cognitifs-constructivistes* (traducere Diana Dănişor şi Oana Gherăşoiu) 48
Manuela Lavinia Istrătoaie, Oana Ghiţă, Lavinia Tumbăr, *La justice en tant que fonction. Le principe de la séparation des pouvoirs dans l'État*(traducere Diana Dănişor). 50
Ileana Anca Duşcă et all., *Le droit roumain et le droit communautaire. Perspective sociologique, linguistique et juridique* (traducere Diana Dănişor). 50

Conferinţa internaţională anuală Annual International Conference for Academic Disciplines, Rome, Italie. *The issue of recognition of judgments in the European Union. The role of the translator*, Anca-Ileana Duşcă, Diana Dănişor 51
Proiect *L'augmentation de l'efficacité organisationnelle de l'administration publique locale par la fourniture des modules de formation dans des domaines spécifiques*. Diana Dănişor, *Limba* franceză. *Le français pour les fonctionnaires publics*. 51
Proiect/grant *Programme d'orientation, conseil professionnel et formation au lieu de travail pour les étudiants du domaine socio-humain de la région sud-ouest Olténie*. 53
Conferinţa internaţională *The knowlegge-Based Organization the 20th International Conference* organizată de Land Forces Academy de Sibiu. Anca-Ileana Duşcă, Diana Dănişor, *Consumers and European Contract Law*. 53
Diana Dănişor, *Current Theories of Translation: between Intuition, gradual Evolution of meaning and poetic Freedom*.....54
Diana Dănişor, *Legal Translation within the European Union: Current Strakes and Challenges*.....54

III. Dicționarele juridice, terminologia juridică și jurilingvistica.....56
Diana Dănişor, *Termeni juridici formaţi prin prefixare cu prefixul a- şi prepoziţia à în franceză şi română*.....56
Diana Dănişor, *Termenul "droit" sensuri şi utilizări juridice* 56
Diana Dănişor, Elena-Tereza Chilom, *Puţină istorie a dreptului românesc scris* 57
Diana Dănişor, *Termeni juridici formaţi prin sufixare în franceză şi română*.....58
Diana Dănişor, *Compunerea în terminologia juridică actuală franceză şi română* 58
Diana Dănişor, *Termeni juridici formaţi prin prefixare cu prefixul anti- în franceză şi română* 60
Diana Dănişor, *Sufixul ~tor în terminologia juridică română* 60
Diana Dănişor, *Derivarea cu sufixul ~aş în terminologia juridică română*.....60
Diana Dănişor, *Dicţionar juridic român-francez/francez-român*.....61
Diana Dănişor, *Dicţionar juridic român-francez/francez-român*, ed. 2, 2010 63
Diana Dănişor, Anca-Ileana Duşcă, *Terminologie juridică fraceză actuală. Dicţionar* 64
Diana Dănişor, *Les termes d'appartenance juridique exclusive: le cas du terme synallagmatique* 67
Diana Dănişor, Sevastian Cercel, *Considérations sur le serment en tant que moyen de preuve*.....68
Diana Dănişor, *Les définitions de la mort et le respect dû à la personne décédée* 69
Conferinţa internaţională *Globalization, Intercultural dialog and National Identity*.
Diana Dănişor, Sevastian Cercel, *Moartea văzută din perspectiva Noului Cod civil român: respectul datorat persoanei decedate*. 70
Conferinţa internaţională bienală *Sistemul juridic între stabilitate şi reformă*. Diana Dănişor, Badea Simina, *Polisemie şi ambiguitate în limbajul Codului civil*.....70
Diana Dănişor, *Termes d'appartenance juridique exclusive - l'accession dans le langage du Nouveau Code civil*.....71
6e ediţie a Conferinţei onternaţionale *Integration between Tradition and Modernity Congres*. Diana Dănişor, *Bonnes mœurs et ordre public: notions relatives en droit, termes qui ont conservé leur valeur métaphorique dans le Nouveau Code civil roumain*.....72
Diana Dănişor, *La désambiguïsation du langage du Nouveau Code civil roumain par l'utilisation des définitions*.....72
Diana Dănişor, *Les termes d'appartenance juridique exclusive dans le Nouveau Code civil*.....73
Diana Dănişor, *Distincţii terminologice neproductive operate de noul Cod civil român* 74

Diana Dănişor, *Interpretarea juridică a religiilor revelate*.....75
Diana Dănişor, *Formal Legistics-Contemporary Applications.* Conferinţa internaţională „Educaţie şi Creativitate pentru o Societate Bazată pe Cunoaştere”.....75

IV. Activitatea de traductolog.....90
Diana Dănişor, *La traduction juridique: approche de traductologue, de linguiste et de juriste*. 95
Diana Dănişor, *La traduction juridique : les collocations en droit civil français et leur traduction en roumain*. Conferinţa internaţională *Limbă, Cultură, Civilizaţie*. 95
Diana Dănişor, *The right to a fair trial: the role of the translator-interpreter in the criminal trial.* Conferinţa internaţională “Prospects and Challenges of 21st Century Law”. 96
Diana Dănişor, *La traduction juridique, facteur d'intégration européenne*. 5e congrès international European Integration between Tradition and Modernity.....98
Diana Dănişor, *The Translation of Metaphors within the Study of Law* 99
Evanghelos Moutsopoulos, *Kairos. Miza şi pariul* (traducere Diana Dănişor).....105
Sade, *Justine* (traducere Diana Dănişor).....111
Nicolae Titulescu, *Eseu despre o teorie generală a drepturilor eventuale* (traducere Diana Dănişor).....113
Malaurie, L. Aynès, Ph.-Y. Gautier, *Drept civil. Contractele speciale* (traducere Diana Dănişor).....117
Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph.-Y. Gautier, *Drept civil. Obligaţiile* (traducere Diana Dănişor).....119
Ph. Malaurie, Patrick Morvan *Drept civil. Introducerea generală* (traducere Diana Dănişor).....123
Jacques Chevallier, *Statul de drept* (traducere Diana Dănişor) 126
Jean-Pierre Le Goff, *Democraţia post-totalitară* (traducere Diana Dănişor).....128
Anca-Ileana Duşcă, *L'Union européenne et le droit de l'environnement* (traducere Diana Dănişor).....132
Anca-Ileana Duşcă, *La responsabilité préventive, essence de la responsabilité environnementale* (traducere Diana Dănişor) 133
Victor Teodor Alistar, *Le management de la fonction publique en Roumanie. L’utilisation en système mixte des éléments de management basé sur la hiérarchie et l’évaluation de la performance* (traducere Diana Dănişor) 135
Irina Marina Lazăr, *L'administration publique et les droits de l'homme. Les mécanismes non-contentieux de protection en Roumanie et en France* (traducere Diana Dănişor).....137
Mircea Duţu, *Le Nouveau Code civil roumain. Tradition. Modernisation. Intégration* (traducere Diana Dănişor).....141
Oana Ghiţă, *Les relations de famille dans l’Union européenne Terminologie. Législation. Jurisprudence* (traducere Diana Dănişor).....143
Dumitru Otovescu, *Les problèmes actuels de l’humanité. Une perspective sociologique sur la population et sur la crise mondiale* (traducere Diana Dănişor) 145
Gheorghe Dănişor, *Le droit naturel et les droits de l’homme. Une critique de la modernité* (traducere Diana Dănişor).....146
Octavian Istrătoaie, *L'hémodynamique de la cirrhose du foie. Étiologie et pathologie* (traducere Diana Dănişor).....149
Diana Dănişor, Octavian Istrătoaie, *Metafora „inimii frânte” sau sindromul Tako-tsubo* 150
Diana Dănişor, *La mort chez Vladimir Jankélévitch* 151
Diana Dănişor, Octavian Istrătoaie, *De quelques éponymes en médecine cardiovasculaire* .152
Diana Dănişor, Octavian Istrătoaie**,** *The Terminological Metaphor in the Field of Cardiology*. 3e conferinţă internaţională *Politics. Diplomacy. Culture Craiova* 153

Diana Dănişor, Octavian Istrătoaie, *The Doppler Echography – from greek mythology to modern cardiology* 154
Robert Bischin, *Le droit de l'urbanisme – perspectives roumaines et européennes. Législation, doctrine et jurisprudence* (traducere Diana Dănişor) 154

V. Pertinenţa şi originalitatea contribuţiilor personale: recunoaşterea şi impactul cercetărilor 156
1. Activitate didactică şi profesională (A1) 156
1.1. Cărţi şi capitole în lucrări de specialitate 156
1.1.1. Carte de autor unic, bazată pe teza de doctorat 156
1.1.2. Carte de autor sau coautor (monografie, sinteză, studiu lingvistic , studiu filologic, dicţionar ştiinţific) 156
1.1.5. Coautor la lucrări fundamentale sau de referinţă (dicţionare, atrase, enciclopedii, tratate 156
1.3. Material didactic 156
1.3.1. Curs sau manual universitar 156
2. Activitate de cercetare 157
2.1. Articole, studii, comunicări, recenzii 157
2.1.1. în: reviste indexate în baze de date internaţionale, reviste clasificate CNCS (A sau B), volumes ale conferinţelor sau congreselor internaţionale 157
2.1.2. în: Anale/Buletine/Anuare ştiinţifice ale universităţilor, ale Academiei Române, volume colective, omagiale, in mémoriam, reviste clasificate C; reviste ştiinţifice necotate 160
2.1.3. Comunicări la colocvii şi conferinţe internaţionale 161
2.2. Activitate editorială 162
2.2.2. Referent ştiinţific pentru edituri sau reviste din ţară sau din străinătate, acreditate 162
2.2.3. Membru în colectivul de redacţie al unei reviste de specialitate din ţară sau din străinătate, peer review şi editing process 163
2.3. Organiyare de manifestări ştiinţifice 163
2.3.1. Cololocvii, simpozioane, conferinţe şi congrese 163
2.4.1 Membru în granturi ştiinţifice obţinute prin competiţie, în baza unui proiect de cercetare 163
3.1. Recunoaşterea şi impactul activităţii 164
3.1.1. Traducerea unei opere ştiinţifice sau beletristice dintr-o limbă modernă 164
3.2. Citări 176
3.7. Prezenţa în biblioteci universitare şi de cercetare 177
3.7.1. Prezenţa în baze de date 185

VI. Proiecte de dezvoltare 193
a. Activitatea de cercetare 193
Proiect de cercetare/grant *The Impact of the Transplant of Concepts and Institutions on Political Systems, Democratization and Social Movements in Postcommunist Regimes – The Example of Romania* 194
b. Activitatea didactică 199
1. Aprofundarea francezei juridice 199
2. Analiza inteligibilității relațiilor dintre drept și limbă 200
c. Activitatea de cercetare ce vizează dicționarele juridice, terminologia juridică și jurilingvistica 201
1. Dezvoltarea jurilingvisticii începând din anii 70 până în noul mileniu 201

2. Jurilingvistica și accesul la informația juridică.....201
3. Metodele de optimizare a selecției unităților terminologice și de prezentare a acestora în contextul mondializării, al dominației lingvistice și juridice 202
4. Conceptualizarea juridică 202
5. Influența limbilor asupra dezvoltării culturilor juridice 203
6. Limba noilor coduri.....205
7. Influența sensului ordinar al cuvintelor asupra vocabularului fundamental al dreptului.....205
8. Influența vocabularului juridic asupra sensului comun al cuvintelor.....205
9. Analiza termenilor de apartenență juridică exclusivă dintr-o perspectivă istorică pentru a-i situa în raport cu limbajul curent 206
10. Ambiguitatea limbajului juridic și tehnicile lingvistice de dezambiguizare.....207
11. Analiza sintaxei textelor reglementare plecând de la constrângerile tehnicii legislative.....208
12. Factorii politici și lingvistici ce conduc la alegerea diatezei textelor reglemenrare 209
13. Principiile tehnicii legislative ce vizează alegerea verbului, a modului și timpului acestuia.....210
d. Activitatea de traductolog **211**
1. Textele juridice și cercetarea documentarp în viziunea traducătorului profesionist .212
2. Echivalența în traducerea juridică: analiză în sânul textelor normative ale Uniunii Europene.....212
3. Traducerea în procedura juridicară.....213
4. Rolul traducătorului în cadrul tribunalelor 214

VII. Bibliografie minimală 215

REZUMAT

Teza de abilitare *Puncte de vedere asupra jurilingvisticii : demers de lingvist, de traductolog şi de jurist* constituie rezultatul activităţii noastre ştiinţifice, profesionale şi academice desfăşurată de două decenii la facultatea de drept. Ea traduce direcţiile noastre de cercetare, abordările noastre interdisciplinare privind franceza juridică. Am prezentat în capitolele tezei, care respectă o anumită cronologie a preocupărilor noastre ştiinţifice şi didactice, delimitate de momentul obţinerii titlului doctor, contribuţia noastră personală la sectorul jurilingvisticii.

I. Teza de doctorat

Ca urmare a susţinerii tezei de doctorat *Terminologie juridică actuală franceză şi română* sub conducerea prof. univ. dr. Flora Şuteu la Universitatea din Craiova am obţinut, pe 1 iunie 2004, Diploma de doctor în domeniul filologie, cu distincţia "cum laude". Am publicat teza la Presses Académiques francophones de Saarbrücken, Allemagne, în 2012, în traducere franceză, cu titlul *Terminologie juridique actuelle. Étude contrastive* (240 pagini).

Recunoaşterea calităţii academice a acestei cărţi este constituită de prezenţa sa în câteva baze de date, de două recenzii realizate în reviste de specialitate şi din citarea sa în lucrări de specialitate.

II. Activitatea didactică şi de cercetare

Mi-am început activitatea didactică în 1996 şi de atunci m-am specializat şi format pentru cariera care m-a ales. Am fost mereu conştientă de faptul că învăţământul superior înseamnă asumarea unei duble responsabilităţi: faţă de societatea în care trăim şi faţă de instituţiile care ne furnizează resursa umană de format. Este motivul pentru care mi-am propus ca sarcină să desfăşor activităţi academice care să se situeze la cel mai înalt nivel, atât din punct de vedere pedagogic, privind metoda de predare, cât şi sub aspectul al cursurilor practice predate de mine de-a lungul întregii mele cariere. Formarea continuă pentru cariera didactică, pasiunea pentru franceza juridică, consecvenţa în conservarea şi dezvoltarea specialităţii predate, ţinuta profesională ireproşabilă sunt dovedite prin prezenţa mea în peisajul ştiinţific român şi străin.

Privind franceza juridică, am publicat 5 cursuri practice care m-au ajutat de-a lungul carierei să predau cursuri de înaltă ţinută academică: *Cours de français. Morphologie. Textes juridiques. Dictionnaire juridique*, Editura Universitaria, Craiova, 1999 (250 pagini); *Cours de français pour les étudiants en droit*, Editura Themis, Craiova, 2000 (302 pagini); *Le*

français juridique/Franceza juridică, C.H. Beck, Bucureşti, 2007 (352 pagini); *Limba franceză. Le français pour les fonctionnaires publics*, Ed. Universul juridic, Bucureşti, 2012 (190 pages) şi *Français juridique. Support de cours*, IIe année, Ier semestre, Sitech, Craiova, 2016 (120 pagini). Receptarea acestor cursuri practice este dovedită de prezenţa lor în numeroase biblioteci din ţară şi din lume, prezenţa lor în baze de date şi de citările de are s-au bucurat. Activitatea de cercetare s-a concretizat în publicarea unui mare număr de articole şi în participarea la congrese şu conferinţe din ţară şi străinătate, precum şi prin participarea la o serie de proiecte de cercetare naţionale şi internaţionale pe care le-am prezentat în ordine cronologică în cea de-a doua parte a acestei teze de abilitare.

III. Dicţionarele juridice, cărţile de terminologie juridică şi de jurilingvistică, articolele

Această parte şi-a propus să demonstreze că dreptul este un fapt cultural, ca şi limba, şi, prin urmare, că ideile juridice şi limba utilizată pentru a le traduce sunt în strânsă interdependenţă. Pentru a susţine această afirmaţie, am publicat în colaborare sau în calitate de unic autor anumite articole care au pregătit viitoarele mele studii în terminologie, cele două dicţionare juridice bilingve român-francez/francez-român, dicţionarul de terminologie juridică franceză, dicţionarul de termeni juridici în spaţiul european şi, în cele din urmă, cartea despre interpretarea jurilingvistică a Codului civil. Receptarea critică a tuturor acestor scrieri este dovedită de prezenţa lor în biblioteci academice şi străine, în prezenţa lor în baze de date şi de nenumăratele citări din lucrările de specialitate.

IV. Activitatea de traductolog cuprinde două direcţii:

- realizarea unor articole teoretice asupra traducerii şi rolului traducătorului juridic în contextul societăţii actuale;
- traducerea de cărţi.

Domeniul traducerii m-a pasionat dintotdeauna, cariera mea didactică dându-mi posibilitatea să mă specializez în această artă minunată. Am tradus cărţi de filozofie, de pedagogie, de didactică, de sociologie, de literatură şi de drept, nume remarcabile la nivel naţional şi internaţional. Această activitate mi-a permis să utilizez un limbaj precis şi să-şi formez propriul stil plecând de la stilul autorilor, dar făcând totodată apel la inovaţii lexicale şi terminologice, căci traducerea presupune creativitate, imaginaţie şi justeţe frazeologică pentru a se constitui în veritabil mediator cultural. Am prezentat rezultatele cercetărilor mele la conferinţe şi colocvii internaţionale şi am publicat numeroase articole despre traducere, care se naşte, după părerea mea, din întâlnirea subiectului traducător cu discursul controlat de raţionalitatea gândirii ce eliberează din magma subconştientului un limbaj extras din

experienţa care provoacă necesitatea creării unei noi scrituri. Ca traducător, am tradus 29 de cărţi din şi în franceză, care se regăsesc în biblioteci naţionale şi internaţionale, în baze de date şi care sunt citate în lucrări de specialitate din ţară şi din străinătate.

V. Pertinenţa şi originalitatea contribuţiilor personale recunoaşterea şi impactul cercetărilor

Această parte a lucrării prezintă activitatea didactică şi profesională: cărţi şi capitole din lucrări de specialitate (carte de unic autor bazată pe teza de doctorat; 6 cărţi de autor sau coautor; două dicţionare de referinţă în calitate de coautor), material didactic (4 cursuri de franceză juridică); activitatea de cercetare care s-a concretizat în 35 de articole, studii, comunicări, recenzii în reviste indexate în baze de date internaţionale, reviste clasificate CNCS (A sau B), volume ale unor conferinţe sau congrese internaţionale şi 13 articole în Analele/Buletinele/Anuarele ştiinţifice ale universităţii, ale Academiei române, în volume colective, omagiale, in mémoriam, reviste clasificate C; comunicări la colocvii şi conferinţe internaţionale.

Activitatea editorială este jalonată de prezenţa mea: ca referent ştiinţific la o serie de publicaţii pentru edituri sau reviste din ţară şi di străinătate, acreditate; membru în colectivul de redacţie al unor reviste de specialitate din ţară şi din străinătate.

Am organizat manifestări ştiinţifice: colocvii, simpozioane, conferinţe şi congrese şi am fost membru în granturi ştiinţifice obţinute prin competiţie, în baza unui proiect de cercetare.

Recunoaşterea şi impactul activităţii este tratată pe 4 direcţii: traducerea unei opere ştiinţifice sau beletristice dintr-o limbă modernă (29 de cărţi); citări (80 de citări în cărţi sau articole de specialitate); prezenţa în numeroase biblioteci universitare şi de cercetare din ţară şi din lume; prezenţa în baze de date.

VI. Proiectele de evoluţie şi dezvoltare a carierei profesionale, ştiinţifice şi academice

Am căutat constant, după obţinerea unui titlu ştiinţific/grad didactic, să rămân prezentă şi activă în mediul academic, să vreau mai mult de la mine, să-mi dezvolt aptitudinile profesionale, ştiinţifice şi academice.

În prezent mi-am propus să obţin atestatul de abilitare pentru a-mi confirma calitatea de a conduce teze de doctorat în domeniul filologie, franceză şi română juridică, mai precis, jurilingvistică. Acest atestat îmi va da posibilitatea să-mi dezvolt cariera profesională prin intermediul tezelor pe care le voi conduce. Asta presupune o muncă asiduă de documentare şi de inovare, având în vedere faptul că teoria şi aplicaţiile sale practice se schimbă rapid.

Intenţionez să particip activ la dezvoltarea jurilingvisticii în ţara noastră prin participarea la colocvii şi congrese internaţionale, prin publicarea rezultatelor cercetărilor în reviste de specialitate din ţară şi din străinătate, prin cărţile teoretice şi traducerile pe care le voi realiza din şi în franceză. Pentru atingerea acestui scop sunt conştientă că trebuie să-mi intensific colaborările cu specialiştii din ţară şi din străinătate.

Plecând de la direcţiile de cercetare urmate până în prezent, am intenţia să-mi dezvolt cariera profesională, ştiinţifică şi academică propunându-mi o aprofundare a aspectelor studiate până acum, precum şi o deschidere spre domenii complementare şi inedite.

a. Activitatea de cercetare

O prioritate pentru viitor o constituie participarea la proiecte/granturi de cercetare naţionale şi internaţionale pentru schimb de informaţii interdisciplinare veritabil şi constructiv. În acelaşi timp, îmi propun să iniţiez doctoranzii în diferitele strategii de obţinere a unei surse (sau a mai multor surse) de finanţare a proiectelor de cercetare, atât la nivel naţional, cât şi internaţional, indicându-le diversele organisme şi instituţii susceptibile să finanţeze proiecte de cercetare în domeniul ştiinţelor umane şi sociale.

Îmi propun continuarea activităţii instituţionale şi finanţate de cercetare, participând la competiţiile naţionale organizate de UEFISCDI, pentru obţinerea de granturi. În prezent, cu o echipă de cercetători din ţară şi din străinătate am depus spre evaluare proiectul de cercetare/grant ***The Impact of the Transplant of Concepts and Institutions on Political Systems, Democratization and Social Movements in Postcommunist Regimes – The Example of Romania*** ce se constituie într-o cercetare „de frontieră" care propune exploatarea uneia dintre cele mai complexe, dezbătute şi importante teme ale contemporaneităţii, tema ***transplantului conceptual şi instituţional***, cu implicaţii profunde nu doar asupra ştiinţei dreptului, ci şi asupra unui larg spectru multidisciplinar cuprinzând filosofia, sociologia, politica, sociolingvistica şi jurilingvistica.

b. Activitatea didactică

Acumulând o vastă experienţă în predarea francezei juridice studenţilor de la Facultatea de drept, ce se etalează pe o perioadă de douăzeci de ani, am avut posibilitatea să reflectez asupra numeroaselor strategii didactice de reorganizare a conţinuturilor teoretice şi practice ale acestei discipline ce le poate permite studenţilor o abordare mai eficientă şi mai uşor de apropriat. Prin urmare, dintr-un proiect ce cuprinde realizarea a 4 suporturi de curs pentru studenţii în drept, licenţă, am publicat deja unul, celelalte trei fiind în stadiul de corectură finală. Mi-am propus să realizez un suport de curs pentru studenţii în master – Drepturile omului, având în vedere faptul că aceştia trebuie să înveţe foarte bine franceza

juridică pentru a face faţă pretenţiilor unei duble diplome (a Universităţii din Craiova şi a unei universităţi francofone).

Cu viitorii mei doctoranzi mi-am propus:

1. **să aprofundez franceza juridică** printr-o analiză a competenţelor jurilingvistice cerute pentru a urma studii de drept în franceză;

2. să analizez inteligibilitatea relaţiilor între drept şi limbă

Chiar dacă interesul culturii juridice în raporturile jurilingvistice nu este nou, inteligibilitatea unei relaţii între drept şi limbă rămâne un domeniu puţin exploatat în contextul mondializării. Vom încerca să atacăm acest vid reflexiv interogându-ne în special asupra contextelor şi mizelor sociolingvistice în restructurarea statului de drept sau de drepturi. Aşadar, ele ridică problema metodologiei amenajării jurilingvistice care este în acelaşi timp de ordin juridic (ontologie, logică) şi lingvistice (terminologie culturală şi traducere).

c. Activitatea de cercetare ce vizează dicţionarele juridice, terminologia juridică şi jurilingvistica

Cu Anca-Ileana Duşcă, conferenţiar la Facultatea de drept a Universităţii din Craiova, am început un proiect de cercetare ce vizează realizarea unui *Dicţionar juridic general*, proiect deja acceptat de editura C. H. Beck, Bucureşti. Am realizat corpusul de termeni care cuprinde mai bine de 4750 de intrări şi am lucrat la acest corpus scriind deja mai mult de 500 de pagini. Dicţionarul cuprinde informaţii asupra categoriei gramaticale a termenului analizat, informaţii etimologice cu explicaţiile sensului juridic al termenului în limba din care termenul a fost împrumutat, prezenţa termenului în Codurile române, în Constituţie, în legi speciale, în doctrina internă şi internaţională, în dreptul Uniunii Europene etc.

Direcţiile de cercetare pe care mi-am propus să le aprofundez cu viitorii doctoranzi sunt următoarele:

1. **Dezvoltarea jurilingvisticii începând cu anii '70 până în noul mileniu.** Vor fi puse în evidenţă problemele legate de limbajul juridic care au atras atenţia filosofilor dreptului şi lingviştilor ce se apleacă asupra analizelor cu caracter descriptiv şi se strâng în jurul obiectului lor de studiu: limbajul dreptului (sau juridic).

2. **Jurilingvistica şi accesul la informaţia juridică.** Ne propunem să analizăm cu viitorii doctoranzi complexitatea limbajului dreptului care, împrumutând mult din limba naturală, atât în planul sintaxei, cât şi al vocabularului, posedă şi anumite trăsături inerente

oricărui limbaj ştiinţific: univocitatea şi abstractizarea, ambele apanaje ale conceptului. În materie de acces la informaţia juridică, problematică acută şi sublimată de existenţa unor vaste reţele planetare, dinamica limbii naturale va perturba consultarea bazelor de date juridice; este deci necesar să concepem metodele şi instrumentele lingvistice care să atenueze efectele conjugate ale sintaxei şi semanticii.

3. **Metodele de optimizare a selecţiei unităţilor terminologice şi de prezentare a acestor unităţi în contextul mondializării, al dominaţiei lingvistice şi juridice.** Având în vedere actualitatea problemelor legate de drepturile omului, vom încerca să vedem, cu viitorii doctoranzi, care sunt principalele aspecte legate de predarea limbii franceze pe obiective specifice, în special legate de terminologia juridică. Didactica limbilor străine face faţă unei reale nevoi de studii terminografice. Vom trata chestiuni teoretice relative la problemele de optimizare a predării terminologiei, limbii de specialitate şi elaborării de dicţionare de învăţare, într-un context de terminografie pedagogică, co consacrându-ne studierii termenului complex şi al caracteristicilor sale, precum şi problemelor definirii sale într-un dicţionar.

4. **Conceptualizarea juridică.** Conceptele juridice se află în inima raţionamentului juridic: ele permit furnizarea unor descrieri ale dreptului pozitiv, calificarea faptei, elaborarea de teorii, clasare entităţilor colective sau abstracte. Vom unifica în cercetările noastre ramurile împrăştiate astăzi ale teoriei dreptului în jurul problemei statutului conceptelor juridice conform ipotezei că orice gândire comportă cel puţin implicit o teorie a conceptului care ar putea fi aplicată în câmpul gândirii juridice pentru a scoate în evidenţă faptul că plecând de la el se determină identitatea diferitelor curente de gândire asupra dreptului.

5. **Influenţa limbilor asupra dezvoltării culturilor** presupune inteligibilitatea unei relaţii între drept şi limbă, în contextul mondializării. Chestiunea selectării termenilor şi a armonizării figurează printre problemele clasice ale terminologiei. Procesul de armonizare va fi prezentat ca având o influenţă directă asupra tratamentului terminologic: armonizarea obligă într-adevăr la precizarea conceptelor şi conduce uneori şi la compromisuri, în funcţie de mizele instituţionale şi politice.

6. **Limba noilor coduri** este o temă de actualitate în România. Ne propunem să analizăm cu viitorii doctoranzi suportul material al Codurilor şi formularea lor lingvistică. În acest scop vom analiza termenii de apartenenţă juridică exclusivă, termenii de dublă apartenenţă şi termenii care şi-au păstrat întreaga valoare metaforică în utilizarea lor juridică actuală.

7. **Influenţa sensului obişnuit al cuvintelor asupra vocabularului fundamental al dreptului** trebuie să plece de la constatarea că înţelegerea unui enunţ de drept presupune

cunoaşterea sensului cuvintelor utilizate. Problema interpretării apare atunci când enunţul juridic utilizează termeni comuni ce capătă un sens specific diferit de sensul lor comun. Vom pleca în această analiză de la identitatea absolută de sens, vom trece prin modularea sensului cu ajutorul metaforei şi al metonimiei, până la ruptura totală de sens sau la utilizarea termenilor al căror sens juridic este străin de semnificaţia comună.

8. **Influenţa vocabularului juridic asupra sensului comun al cuvintelor** ţine de două demersuri esenţiale ale spiritului uman: constatarea unui fapt şi discutarea unei teze. Ne propunem să analizăm termenii care s-au născut în sânul dreptului, dar care au făcut mai apoi carieră în afara dreptului. Limbajul dreptului şi limbajul curent au o lungă istorie comună în sensul că fiecare-şi găseşte inspiraţia în celălalt. Şi această relaţie se dezvoltă şi astăzi, deoarece cuvintele juridice se găsesc în limbajul curent şi reciproc, chiar dacă există nuanţe.

9. **Analiza termenilor de apartenenţă exclusivă dintr-o perspectivă istorică pentru a-i situa în raport cu limbajul curent.** Unii termeni nu au decât un sens juridic. Termenii exclusiv juridici constituie un ansamblu definit ale cărui elemente ar putea fi exact determinate plecând de la lista cuvintelor vocabularului juridic. Scopul acestei cercetări va fi acela de a pune în evidenţă trăsăturile pertinente pentru structurarea lingvisticii textelor normative care poartă asupra a ceea ce jurilingviştii consideră un prim obstacol în calea comunicării juridice: lexicul.

10. **Ambiguitatea limbajului juridic şi tehnicile lingvistice de dezambiguizare.** Polisemia este o sursă de ambiguitate, dar şi un procedeu care asigură longevitatea unui cod. Dar una dintre mărcile esenţiale ale limbajului dreptului este polisemia prin care se operează trecerea de la lexic, înţeles ca instrument generic al limbii, la vocabularul dreptului, mijloc convenţional utilizat doar de comunitatea juriştilor. Prin faptul că Codurile nu utilizează decât în rare ocazii termeni monosemantici se asigură tinereţea acestora, lăsând deschisă calea interpretării. Ermetismul limbajului juridic este tributar polisemiei lexicului său a cărui stăpânire adecvată cere un nivel ridicat de cunoştinţe în drept. Există astfel mai multe tipuri de polisemie, factori de ambiguitate: polisemia externă, polisemia internă, polisemia dublată de sinonimie, polisemia dublată de paronimie. Putem trata mecanismul de dezambiguizare a limbajului codurilor prin două metode: utilizarea definiţiilor legale şi introducerea neologismelor.

11. **Analiza sintaxei textelor reglementare plecând de la constrângerile tehnicii legislative** care recomandă utilizarea unui limbaj simplu şi accesibil şi aplicarea unei sintaxe clare şi directive. Ceea ce vrea să spună că în redactarea unui text legislativ trebuie respectate mai multe principii: *principiul echilibrului între dinamica şi statica dreptului;*

principiul accesibilităţii şi al economiei de mijloace în elaborarea actelor normative; principiul planificării legislative. Discursul este aici pentru a institui o normă, o regulă de urmat şi, deci, enunţul este conceput pentru a se recunoaşte că legiuitorul este suveran, că el edictează o regulă obligatorie, iar mărcile acestei suveranităţi ţin în esenţă de vocabular şi de construcţia frazei.

12. Factorii politici şi lingvistici ce conduc la alegerea diatezei textelor reglementare. Pentru ca o normă juridică să fie clară şi directivă, ea trebuie să utilizeze o sintaxă care să prezinte aceleaşi calităţi. Legiuitorul trebuie să utilizeze bogăţia sintactică a limbii, dar limitându-se totuşi la enunţuri simple şi la o construcţie gramaticală sobră de tip subiect/predicat/complement. *Textele normative trebuie redactate pe cât posibil la forma pronominală impersonală*, conform unui canon general admis de jurişti. *Diateza pasivă este frecvent utilizată în textul legilor*. Această diateză pasivă se aseamănă cu cea reflexivă impersonală prin faptul că ambele produc o reorganizare a structurii semantice. *Diateza activă este rezervată de preferinţă descrierii unei situaţii, a unei circumstanţe sau a unei acţiuni date*. Aspectul gramatical invocat prin diateza activă este unul activ, în care numele-subiect realizează acţiunea, raportul gramatical general putând implica un al treilea termen, obiectul beneficiar al procesului sugerat de verb.

13. **Principiile tehnicii legislative ce vizează alegerea verbului şi a modului şi timpului acestuia.** Alegerea modului şi timpului în redactarea textelor legislative va putea fi analizată ca o alegere între prescriere şi descriere. Clasic, indicativul prezent are valoarea unui imperativ, căci regula de drept are vocaţie permanentă, aplicându-se situaţiei de moment, astfel încât textul să-şi producă efectele conform spiritului, sensului şi obiectului său. Indicativul prezent anticipează respectarea dreptului şi-i favorizează receptarea, având în acest sens o utilizare intenţionată creând un efect de realitate ce favorizează respectarea regulii. Simplitatea morfologică a indicativului prezent este un atu pentru a-l plasa printre principiile codificării; acest timp verbal are totuşi enormul avantaj de a trimite la acte rupte de orice temporalitate, de orice cronologie, care corespund mişcării perpetue legate de o societate în transformare ce respectă caracterul intrinsec abstract al discursului juridic.

d. Activitatea de traductolog

Cu editura Universul Juridic, Bucureşti, am trei proiecte de traducere de carte: Rémy Cabrillac, Les *codifications*, collection *Droit, éthique, société*, dirigée par François Terré et Marie-Anne Frison-Roche, Paris, PUF, 2002 ; Vladimir Jankélévitch, *La mort*, Ed. Flammarion, Paris, 1997 ; Alain Ehrenberg, *La fatigue d'être soi. Dépression et société*, Ed. Odile Jacob, Paris, 1998. Prima carte este sub tipar, celelalte două fiind în fava de corectură

finală. Mi-am propus de asemenea să traduc cartea lui Benoît Frydman, *Le sens des lois*, Bruylant, LGDJ, Bruxelles, Paris, 2005, fiind în negocieri cu o editură din Bucureşti pentru drepturile de traducere.

Cu viitorii mei doctoranzi vreau să abordez câteva direcţii de reflecţie:

1. Textele juridice şi cercetarea documentară în viziunea traducătorului profesionist. Von putea realiza această analiză plecând de la strategiile traducerii şi ale achiziţiei de cunoştinţe prin interviuri şi chestionare trimise traducătorilor tehnici independenţi. Obiectul este de a vedea dacă strategiile de traducere sunt influenţate de factori pe care traducătorul îi poate stăpâni mai mult sau mai puţin şi dacă experienţa, formarea ca traducător şi/sau într-un domeniu şi limbile în care lucrează joacă de asemenea un rol.

2. Echivalenţa în traducere: analiza în sânul textelor normative ale Uniunii Europene. Reflecţia pe care ne-o propunem este inspirată de chestiunile relative la tipul traducerii sau al echivalenţei, obţinută de traducători juridici francofoni şi români. Obiectivul general este acela de a analiza, printr-o abordare comparativă, procesul care a condus la versiunile franceză şi română ale textelor juridice normative în contextul Uniunii Europene. Vom încerca să demonstrăm că traducerea textelor legislative ale comunităţilor europene, în special din franceză în română, este un proces care se supune principiilor fundamentale ale traducerii în general şi ale traducerii juridice în particular.

3. Traducerea în procedura judiciară. În era mondializării, locul traducerii în procedura judiciară creşte în cadrul procedurilor statelor unde se multiplică litigiile transfrontaliere. Trebuie subliniate mizele pe care ea le pune în joc atât pentru administrarea justiţiei, cât şi pentru justiţiabil. După noi, traducătorul, auxiliar de justiţie, se află în faţa unei dileme. Dacă trebuie să se conformeze exigenţelor judiciare, nu poate ignora totuşi metodele traductologice, precum şi pe cele de etică a traducerii. Analiza teoriei traducerii demonstrează că dezbaterea asupra literalităţii este veche, dar în acelaşi timp recurentă. Totuşi, pentru asigurarea unei traduceri de calitate sunt luaţi în consideraţie alţi parametri.

4. Rolul interpretului în cadrul tribunalelor. Această cercetare are drept obiect interogatoriile mediatizate prin interpret, în calitate de practici de limbă şi discursive situate într-un context instituţional dat, la tribunal. Printre diversele contexte ale societăţilor contemporane în care interpreţii sunt parteneri ai schimbului în sânul dialogurilor efective, am ţintit contextul judiciar al cărui caracter instituţional şi ale cărui mize fac din el un loc formal şi cu funcţionare desemnată: interogatoriile care se derulează aici sunt schimuri reglate şi codate. Analiza dialogului pe care-l vom practica constă atât în specificarea prealabilă a cadrajului extern al evenimentului comunicativ, cât şi în descrierea felului în care

este percepută şi evaluată situaţia de către participanţi intermediul elaborării conjuncte a sensului. Problematica noastră vizează astfel degajarea relaţiei existente între convenţiile socio-discursive proprii acestei sfere de activitate şi anumite trăsături interacţionale şi discursive produse de participarea „terţului/interpret" la interogatoriu. Proprietăţile ce caracterizează interogatoriile în contextul tribunalului se dovedesc a fi proprii nu doar genului de discurs instituţional, ci şi prezenţei „terţului", apt să influenţeze evenimentul discursiv „interogatoriu" la toate nivelurile luate în consideraţie prin analiză. Se pare atunci că asta ar putea permite să se abordeze aceste dialoguri ca un tip sau un sub-gen particular al discursului juridic.

VII. Bibliografie minimală

Arnaud, André-Jean, *Essai d'analyse structurale du Code civil français: la règle du jeu dans la paix bourgeoise*, Paris, Librairie générale de droit et de jurisprudence, 1973

Becquart, Joseph, *Les mots à sens multiple en droit civil francais; Contribution au perfectionnement du vocabulaire juridique*, Teză, PUF, Lille

Bentham Jeremy, *La tactique des assemblées législatives*, t. 1, Ed. J.J. Paschoud, Genève, 1816

Benveniste Emile, *Problèmes de linguistique générale*, Gallimard, Paris, 1966

Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), *Terminologie şi terminologii II*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2012.

Bidu-Vrănceanu, Angela, *Lectura dicţionarelor*, Bucureşti, Editura Metropol, 1993.

Bisson, Alain-François, *L'interaction des techniques de rédaction et des techniques d'interprétation des lois*, in Les cahiers de droit, vol. 21, no 3-4, 1980

Bourcier, Danièle, Mackay, Pierre (dir.), *Lire le droit. Langue, texte, cognition*, LGDJ, Paris, 1992

Brimo, Albert, *Les grands courants de la philosophie du droit et de l'Etat*, Pédone, Paris, 1968

Cabré, Maria Teresa, *La terminologie. Théorie, méthode et applications*, Presse de l'Université d' Ottawa et Armand Colin, 1998.

Carbonnier, Jean, *Flexible droit*, 8e éd., Paris, L.G.D.G., 1995.

Cazan, Olga, *Procedeele de formare a terminologiei juridice româneşti*, în Philologica Romanica, vol. 9, 2009.

Chodkiewick, Christine, *La description de la langue du droit au moyen des classes d'objets*, in *La jurilinguistique : entre langues et droits*, Gémar J.-C. et Kasirer N. (dir.), Montréal, Thémis, 2005.

Cornu, Gérard, *La bonté du législateur*, *RTD Civ* 1991.

Cornu, Gérard, *Linguistique juridique*, Paris, Montchrestien, 2006.

Cornu, Gérard, *L'art du droit en quête de sagesse*, PUF, 1998.

Cornu, Gérard, *Vocabulaire juridique*, Paris, PUF, 1987.

Cornu, Marie, Moreau, Michel (dir.), *Traduction du droit et droit de la traduction*, Paris, Dalloz, 2011.

Côté, Pierre-André, *Interprétation des lois,* 3e éd., Montréal, Thémis, 1999.

Coteanu, Ion, Sala, Marius, *Etimologia şi limba română*, Bucureşti, Editura Academiei, 1987.

Danica, Seleskovitch, Lederer, Marianne, *Interpréter pour traduire*, Paris, Didier Erudition, 1984.

Darbelnet, Jean, *Niveaux et réalisations du discours juridique*, in *Langage du droit et traduction*, Gémar, J.-C. (dir.), Montréal, Conseil de la langue française, 1982.

Darbelnet, Jean, *Réflexions sur le* **discours juridique**, Meta 24-1, 1979.

Delisle G., *Traité de l'interprétation juridique*, Ed. L. Delamotte, Paris, 1847

Didier, Emmanuel, *Langues et langages du droit*, Montréal, Wilson & Lafleur Ltée, 1990.

Durieux, Christine, *La créativité en traduction technique*, Heidelberg, TextContext, 1991.

Durieux, Christine, *Le dictionnaire bilingue: quel outil pour le traducteur?*, în Actes du colloque *Sens propre et sens figuré*, Tunis, Dar al-Mouna, 2007.

Durieux Christine, *Le raisonnement logique: premier outil du traducteur*, în *Etudes Traductologiques*, Minard, 1990, pp. 189-200.

Durieux Christine, *Vers une théorie décisionnelle de la traduction*, în Revue LISA/LISA e-journal, Vol. VII, n°3, 2009

Eco, Umberto, *Les limites de l'interprétation*, Paris, Grasset, 1992.

Eco, Umberto *La recherche de la langue parfaite dans la culture européenne*, Seuil « Faire l'Europe », 1994.

Estoup, Pierre, *Les jugements civils, principes et méthodes de rédaction*, Litec, Paris, 1988.

Eycken, Paul vander, *Méthode positive de l'interprétation juridique*, Falk, Bruxelles, 1906

Foucault, Michel, *Les mots et les choses*, Gallimard, Paris, 1966.

Frydman, Benoît (dir.), *La plaidoirie*, Bruylant, Bruxelles, 1998

Frydman, Benoît, *Le sens des lois*, LGDJ, Bruyant, 2007

Frydman, Benoît, Rorive, Isabelle, *Introduction au droit et à la méthodologie juridique*, Bruylant, Bruxelles, 2005

Frydman. Benoît, *Les formes de l'analogie*, RRJ, 1996

Gaudin, François, Guespin, Louis, *Initiation à la lexicologie française. De la néologie aux dictionnaires*, Bruxelles, De Boeck-Duculot, 2002.

Gaudin, François, *Socioterminologie. Une approche sociolinguistique de la terminologie*, 2003, Bruxelles, De Boeck-Duculot, 2003.

Gémar, Jean-Claude (dir.), *Langage du droit et traduction : essais de jurilinguistique*, Montréal, Conseil de la langue française, 1982.

Gémar, Jean-Claude*, Traduire le texte pragmatique. Texte juridique, culture et traduction*, in *Le facteur culturel dans la traduction des textes pragmatiques*, *Les Cahiers de l'ILCEA* 11, Grenoble, Université Stendhal, 2001.

Gémar, Jean-Claude, *De la traduction (juridique) à la jurilinguistique. Fonctions proactives du traductologue*, Meta, Volume 50, numéro 4, 2005.

Gémar, Jean-Claude, *Fonctions de la traduction juridique en milieu bilingue*. *Le cas du Canada*, thèse de doctorat d'État ès Lettres (Université de Toulouse-Le Mirail), 1994.

Gemar, Jean-Claude, *Forme et sens du message juridique en traduction*, Int J. Semiot Law, 2008.

Gemar, Jean-Claude, *Les enjeux de la traduction juridique, principes et nuances*, în Traduction de textes juridiques: problèmes et méthodes, Equivalences 98, Séminaire ASTTI du 25.9.1998.

Gémar, Jean-Claude, Kasirer, N. (dir.), *La jurilinguistique : entre langues et droits. Jurilinguistics : Between Law and Langage*, Montréal, Thémis, 2005.

Gémar, Jean-Claude, *Réflexions sur le langage du droit: problèmes de langue et de style*, Méta, 26/4 1981

Gémar, Jean-Claude, *Terminologie, langue et discours juridique. Sens et signification du langage du droit*, Méta, 36/1, 1991

Gény, François, *La technique législative dans la codification civile moderne*, in *Le Code civil 1804 – 1904 – Livre du centenaire*, t. 2, Imprimerie nationale, 1904, reeditare Duchemin, 1969

Gény, François, *Méthodes d'interprétation et sources en droit privé positif*, t. II, ed. 2, LGDJ, Paris, 1956

Gény, François, *Science et technique en droit privé positif*, Paris, Sirey, 1921.

Gerbe Rose-Marie, *Le présent de l'indicatif dans le discours juridique français*, in Wagner Anne şi Sophie Cacciaguidi-Fahy (éds.), Legal Language and the Search for Clarity, Peter Lang, Berna, 2006

Goldiş-Poalelungi, Ana, *L'influence du français sur le roumain (vocabulaire et syntaxe)*, Société Les Belles Lettres, Paris, 1973

Greenstein, Rosalind (dir.), *Langue, culture et code : regards croisés*, Paris, CERLAC, L'Harmattan, 2003.

Grigore, Mihai, *Tehnica normativă*, C.H. Beck, Bucureşti, 2009

Guinchard, Serge, Debard, Thierry, *Lexique des termes juridiques*, Dalloz, Paris, 2014

Hanga Vladimir, *Dreptul şi tehnica juridică*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2000

Imbre, Szabó, *Interpretarea normelor juridice*, Ed. Academiei, Bucureşti, 1964

Imbs, Paul, *L'emploi des temps verbaux en français moderne: essai de grammaire descriptive*, Klincksieck, Paris, 1960

Kalinowski, Georges, *Sur le langage respectif du législateur, du juge et de la loi*, în Archives de philosophie du droit nr. 19/1974

Koschmieder, Erwin, *Les rapports temporels fondamentaux et leur expression linguistique: Contribution à la question de l'aspect et du temps*, Presses du Septentrion,1971

Langshaw Austin, John, *Quand dire c'est faire*, Seuil, Paris, 1970

Lapriser, Gisèle, *Les outils du raisonnement et de la rédaction juridique*, Éditions Thémis Inc, Montréal, 2000.

Lerat, Pierre, *Le fondement théorique de la terminologie*, in La banque de mots - Revue de terminologie française publiée par le Conseil international de la langue francaise, 1989.

Lerat, Pierre, *Les langues spécialisées*, Paris, PUF, 1995.

Lindon, Raymond, *Le style et éloquence judiciaires*, Paris, Albin Michel, 1968

Lyons, John, *Sémantique linguistique*, Paris, Larousse, 1980.

Malaurie, Philippe, *Anthologie de la pensée juridique*, Paris, Cujas, 1996.

Mimin, Pierre, *Le style des jugements : Vocabulaire, construction, dialectique, formes juridiques*, Librairies Techniques, 1978.

Mounin, Georges, *La linguistique comme science auxiliaire dans les disciplines juridiques*, in *La traduction juridique*, Gémar, J.-C. (dir.), *Meta* 24-1, 1979.

Mrejeru, Ilarie, *Tehnica legislativă*, Ed. Academiei Române, Bucureşti, 1979

Naschitz, Anita, *Teorie şi tehnică în procesul de creare a dreptului*, Ed. Academiei, Bucureşti, 1969

Ost, François, *Traduire. Défense et illustration du multilinguisme*, Paris, Fayard, 2009.

Ost, Fançois, Van de Kerchove, Michel, *Entre la lettre et l'esprit. Les directives d'interprétation en droit*, Bruylant, Bruxelles, 1989

Perelman, Chaïm, Elst, Raymond vander, *Les notions à contenu variable en droit*, Bruylant, 1984

Perelman, Chaïm, *Logique juridique. Nouvelle rhétorique (Méthodes du droit)*, Paris, Dalloz, 1976

Pigeon, Louis-Pphilippe, *Rédaction et interprétation des lois*, Publications du Québec, 1986

Popescu, Sorin, Ţăndăreanu, Victoria, *Probleme actuale ale tehnicii legislative*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2003

Raucent, Léon, *Droit et linguistique - une approche du formalisme juridique*, in Les cahierd du droit, vol. 19, no 3, 1978

Raymondis, Louis Marie, Le Guern, Michael, *Le langage de la justice pénale*, Éditions du CNRS, 1976,

Rémy, Dominique, *Légistique – L'art de faire des lois*, Romillat, Paris, 1994

Rey, Alain, *La terminologie,* Paris, PUF, 1979.

Ricœur, Paul, *Sur la traduction*, Paris, Bayard, 2004.

Schroeder, François-Michel, *Le nouveau style judiciaire*, Dalloz, Paris, 1978

Scurtu, Gabriela, *Traduire le vocabulaire juridique francais en roumain*, Meta, nr. 4, dec. 2008

Sourioux, Jean-Louis, Lerat, Pierre, *Le langage du droit*, Paris, PUF, 1975.

Stoichiţoiu Ichim, Adriana, *Creativitate lexicală în româna actuală*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2006.

Stoichiţoiu Ichim, Adriana, *Semiotica discursului juridic*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2006.

Stoichiţoiu-Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale*, Bucureşti, Editura ALL, 2001.

Timsit, Gérard, *Les Noms de la loi, Les voies du droit*, PUF, Paris, 1991

Ursu, Neculai Alexandru, *Formarea terminologiei ştiinţifice româneşti*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1962.

Van de Kerchove, Michel, *La doctrine du sens clair des textes et la jurisprudence de la cour de cassation de Belgique*, Fac. Universitaires St-Louis, 1975

Van Hoecke, Mark, *Définitions légales et interprétation de la loi*, in Droit et société nr. 8-1988

Villey, Michel, *De l'indicatif dans le droit*, in Archives de philosophie du droit nr. 19/1974

Villey, Michel, *Modes classiques d'interprétation du droit*, in L'interpétation dans le droit, Archives de philosophie du droit, t. XVII, Sirey, Paris, 1972

Vintilă-Rădulescu, Ioana, *Terminologia şi problemele ei actuale*, Bucureşti, EAR, 1999.

Vonglis, Bernard, *La lettre et l'esprit de la loi dans la jurisprudence classique et la rhétorique*, Sirey, Paris, 1969

Zafiu, Rodica, *Diversitate stilistică în româna actuală*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2001.